

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság

5.Bf.1/2024/19. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2024. április 19. napján tartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

Í T É L E T E T:

A költségvetési csalás büntette és más bűncselekmény miatt Terhelt1 és társa ellen indult büntető ügyben a Fővárosi Törvényszék 2023. november 6. napján kihirdetett 33.B.1115/2019/109-I. számú ítéletét megváltoztatja.

Terhelt1 I.r. vádlott terhén értékelt cselekményeket egységesen költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés c) pont, (4) bekezdés a) pont] minősíti.

A halmazati büntetés kiszabására utalást mellőzi, egyben a szabadságvesztés felfüggesztésének próbaidejét 4 (négy) évre leszállítja.

Terhelt2 II.r. vádlott terhén értékelt cselekményt bűnsegédként elkövetett költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés c) pont, (4) bekezdés a) pont] minősíti.

A II.r. vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés végrehajtása felfüggesztésének próbaidejét 3 (három) évre leszállítja, a foglalkozástól eltiltást mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja azzal, hogy Terhelt1 I.r. vádlott személyazonosító igazolványának száma igazolványszám lakóhelye lakcím tényleges tartózkodási helye: cím37 hrsz., Terhelt2 II.r. vádlott tartózkodási helyeként megjelölt cím megszűnt.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek nincs helye.

INDOKOLÁS

[1] A Fővárosi Törvényszék a 2023. november 6. napján kihirdetett 33.B.1115/2019/109-I. számú ítéletével Terhelt1 I.r. vádlottat bűnösnek mondta ki költségvetési csalás bűntettében [Btk. 396. § (1) bekezdés c) pont, (4) bekezdés a) pont] valamint pénzmosás bűntettében [Btk. 399. § (3) bekezdés b) pont, (4) bekezdés b) pont]; és ezért öt halmazati büntetésül 2 év – végrehajtásában 5 év próbaidőre felfüggesztett – börtön fokozatú szabadságvesztésre, 300 napi tétel – napi tételenként 2000 forint, összesen 600.000 forint – pénzbüntetésre, továbbá 3 év gazdasági társaság vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. Emellett I.r. vádlottal szemben 4.000.000 forintra vagyonekobzást rendelt el. Rendelkezett a szabadságvesztés végrehajtása elrendelése esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, azt a kétharmad rész kitöltését követő napban megjelölve, továbbá a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményről. Ezt meghaladóan I.r. vádlottat előzetes mentesítésben részesítette.

[2] Terhelt2 II.r. vádlott bűnösségét pénzmosás bűntettében [Btk. 399. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] állapította meg; és ezért öt 1 év 2 hónap – végrehajtásában 4 év próbaidőre felfüggesztett – börtön fokozatú szabadságvesztésre, 300 napi tétel – napi tételenként 2000 forint, összesen 600.000 forint – pénzbüntetésre, továbbá 3 év gazdasági társaság vezető tisztségviselői foglalkozástól eltiltásra ítélte. Emellett II.r. vádlottal szemben 2.500.000 forintra vagyonekobzást rendelt el. Rendelkezett a szabadságvesztés végrehajtása elrendelése esetére a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, azt a kétharmad rész kitöltését követő napban megjelölve, továbbá a pénzbüntetés meg nem fizetése esetén alkalmazandó jogkövetkezményről. S II.r. vádlottat is előzetes mentesítésben részesítette.

[3] Döntött még a lefoglalt iratokról és kötelezte I.r. vádlottat a vonatkozásában felmerült bünygi költség megfizetésére.

[4] Az ítélet ellen a kihirdetést követően Terhelt1 I.r. vádlott az ok és cél megjelölése nélkül, védője megalapozatlanság miatt felmentés végett, Terhelt2 II.r. vádlott és védője felmentés érdekében jelentett be fellebbezést, míg az ügyészség a jogorvoslati nyilatkozatra fenntartott három munkanapos határidőben mindkét vádlott terhére a büntetés súlyosítását, I.r. vádlott vonatkozásában hosszabb tartamú végrehajtandó szabadságvesztés és közügyektől eltiltás kiszabását, II.r. vádlott vonatkozásában – a felfüggesztésre vonatkozó rendelkezés megtartása mellett, a szabadságvesztés tartamának felemelését célzóan fellebbezett.

[5] Az ügyészség fellebbezésében arra mutatott rá, hogy súlyosító tényező a költségvetést károsító cselekmények jelentős elszaporodottsága, s hogy a vagyoni hátrány a különösen nagy érték alsó határát többszörösen meghaladta. E tényezők miatt az irányadó középértéktől jelentősen elmaradó, felfüggesztett szabadságvesztés büntetések eltúlzottan enyhék, a büntetési célok elérését egyik vádlott vonatkozásában sem szolgálják megfelelően.

[6] A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.837/2023/3. számú átiratában elsőként is utalt a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése értelmében arra, hogy a felülbírálat teljeskörű. Álláspontja szerint a törvényszék a hatályos perrendi szabályokat alapvetően megtartotta, és ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett, megalapozott tényállást állapított meg, mellyel kapcsolatban indokolási kötelezettségét a szükséges mértékben teljesítette. Azt is kiemelte, hogy bár a védelem részéről a tárgyalás vezetést érte kifogás, így I.r. vádlott védője szóvá tette, hogy az előrehaladott tárgyalási szakban benyújtott bizonyítási indítványoknak a bíróság elkeszttség okán nem adott helyt, ugyanakkor a törvényszék igyekezett figyelembe venni a védelem érveit, tanúk visszaidézésére is sor került, s a védekezés eredményessége vezetett a vádmódosításhoz. A bűnösségre vont következtetést okszerűnek, a cselekmények minősítését is törvényesnek tartotta.

[7] A bűnösségi körülményeket ellenben hiányosnak találta, mert a vádlottak terhére indítványozta értékelni, hogy a költségvetést károsító cselekmények jelentősen elszaporodtak, s kifejtette, miszerint a különösen nagy érték alsó határát jelentősen meghaladó vagyoni hátránynak is hangsúlyt kellene kapnia a büntetés kiszabásánál.

[8] Összességében indítványozta, hogy az ítéltábla a törvényszék ítéletét változtassa meg, Terhelt1 I.r. vádlottal szemben a végrehajtás felfüggesztésére vonatkozó rendelkezés egyidejű mellőzésével szabjon ki hosszabb tartamú szabadságvesztést és közügyektől eltiltás mellékbüntetést, Terhelt2 II.r. vádlott vonatkozásában pedig a szabadságvesztés tartamát – a felfüggesztésre vonatkozó rendelkezés érintetlenül hagyása mellett – emelje fel.

[9] Az I.r. vádlott védője fellebbezésének írásbeli indokolásában fellebbezését fenntartotta, s ekként a költségvetési csalás büntette tekintetében bizonyítottság, a pénzmosás büntette vonatkozásában bűncselekmény hiányában I. r. vádlott felmentését, másodlagosan pedig az ügyészség fellebbezését alaptalannak tartva, az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Az előzmények, a fellebbezés alapját képező rendelkezések, az ügyészségi átiratok ismertetését követően utalt az elsőfokú ítélet Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontjából eredő részbeni megalapozatlanságára és arra, hogy az indokolási kötelezettség némiképp hiányos volt, s nem állt összhangban a bizonyítás anyagával.

[10] A tényállás hiányosságai körében az alábbi indítványokat tette:

- Álláspontja szerint az ítéleti tényállás 3. oldal 2. és 3. bekezdésében szükséges utalni arra, hogy a vádlottak az cég2. ügyvezető tulajdonosaiként biogáz erőmű létrahozása érdekében milyen erőfeszítéseket tettek (Abaújszánó, Törökszentmiklós), valamint a cég18 szerepére.

- Az I/A. tényállási pontnál, a 4. oldal 2. bekezdését követően indítványozta rögzíteni a pályázat benyújtását megelőző előkészítő munkálatokat (bérleti szerződés megkötése, annak cedálása a bérlő személyét illetően a cég3.re, különböző gazdasági társaságokkal folytatott

tárgyalások) és azt, hogy ezek közel 25.000.000 forintot emésztettek fel, melyet a cég3 tulajdonosai illetőleg I. és II.r. vádlott tagi hitel formájában finanszírozott.

- Az ítélet 4. oldal utolsó bekezdésében az előleg lehívása előtti, a projekt megvalósítása érdekében az cég14-vel a projektmenedzseri, a cég12.-vel a generálkivitelezői, s az cég19-vel a hitelközvetítői, míg a bank3 Zrt. és cég20-vel kötött háromoldalú projektátvilágítási szerződések feltüntetését.

- Az ítélet 5. oldal 1. bekezdését követően az előleg lehívása utáni tevékenységek felsorolását (cég2.-vel kötött szerződés a motorblokkra, az cég15.-vel kibocsátott együttműködési szándéknyilatkozat) és a szerződések alapján történt kifizetések részletezését indítványozta. Köztük az 5. oldal 3. bekezdésében azt is, hogy az cég2. 2014. január 29. napján annak tudatában, hogy a támogatási szerződés meghosszabbításra került, továbbá, hogy a projektcég a finanszírozásra kötelező érvényű ajánlatokkal rendelkezik (a bank ellenkező tartalmú levelét csak 2014. február 3. napján kapta kézhez), utalta át a kérdéses összeget a motorblokk foglalójaként a cég5.-nek. S az cég15. 2014. január 30. napján állt el a fővállalkozói megvalósításra adott kötelező érvényű ajánlatától a banki hitelszerződés elmaradása okán.

- Ezt meghaladóan az utóbb történtek, a cég21-vel kapcsolatos végrehajtás és a státuszjelentések megtörténtének rögzítését is szükségesnek tartotta.

- Ahogy azt is, hogy a befektetési jegyek vásárlása a projektre fordítható anyagi forrásokat 288.812 forinttal növelte, míg az I.r. vádlott által felvett összegek a korábban nyújtott tagi kölcsönök visszafizetését szolgálták.

- Az elsőfokú ítélet 7. oldal 3. bekezdésében pedig annak megállapítását kérte, hogy 121.000.000 forint átutalt összegből 150.000 forint nem a támogatási előlegből, hanem a cég3 Kft. saját vagyonából származott.

[11] Az iratellenes megállapításokat is több pontban foglalta össze.

- A pénzmossással érintett pénzügyi műveletek kapcsán rámutatott, hogy az cég2.-nek utalt 121.000.000 forinttal végzett további pénzügyi műveletek kapcsán az I. és II.r. vádlott terhére rótt magatartások összességében 123.000.000 forintot tettek ki, mely fogalmilag kizárt, valamelyik vádlott szükségszerűen a társaság meglévő törvényes pénzeszközeit használta, márpedig a készpénz eredetének tisztázása a pénzmossa megállapíthatósága szempontjából döntő jelentőségű.

- Iratellenes szerinte az I. tényállási pontban írt cselekménnyel összefüggésben a vagyoni hátrány 185.689.375 forintos összegének megállapítása, miután az elsőfokú ítélet indokolása a rendelkezésre álló bizonyítékoknál maga is rögzítette a cég12.-nek utalt 60.000.000 forintot és az cég14.-nek utalt 4.762.000 forintot, s azt, hogy az említett cégekkel a cég13.-nek valós gazdasági kapcsolata állt fenn, tehát a vagyoni hátrányt ezen összegekkel saját következtetései szerint is csökkenteni kellett volna, amely így 120.926.875 forintot tett volna ki.

- Megjegyezte továbbá, hogy a cég13. másik számlájára történt átvezetésekből a büntetőjogi felelősség egyébként sem következik.

[12] Ezt meghaladóan téves ténybeli következtetésként illetőleg indokolási kötelezettség megsértéseként hivatkozott a következőkre:

- A törvényszék csupán a valószínűség szintjén megállapítható tényeket is a vádlottak terhére értékelt. Álláspontja szerint ugyanis a fellebbviteli főügyészégi átirat szerint is eredményes terhelti védekezés folytán történt vádmódosítás azt jelenti, hogy védeence szavahihetőségéhez kétség nem férhet, ehhez képest viszont az elsőfokú ítélet nem ad számot a védekezésével ellentétes megállapításai indokáról.

- A projekt megvalósításával kapcsolatos I.r. vádlotti szándék kapcsán ellentmondást vélt felfedezni az 5. oldal 6. bekezdésében és a 24. oldal 2. bekezdésében írtak között, előbbi a projektmegvalósítási szándékot, míg utóbbi az ellenkező bizonyíthatóságának hiányát rögzítette. S egyébként is kifogásolta, hogy a törvényszék szóvá tette, miszerint a előleg lehívásakor az önerő már nem állt rendelkezésre, mert a feltételek teljesítése (kezeségvállalás stb.) az előleg lehívását akkor is jogszerűvé tette, ha abban a pillanatban a szükséges önerővel nem rendelkezik a cég.

- Álláspontja szerint, miután vádkiterjesztésre nem került sor és a vádmódosítás sem tartalmazta a cég13. és a cég12. közötti gazdasági kapcsolatot, így az átutalt 60.000.000 forint mint támogatási összeg jóváhagyott céltól eltérő felhasználása az ítélet keretei között sem lett volna értékelhető. S erre védőbeszédében indítványt is tett, ennek ellenére a védő szerint a vádelv sérelmét okozva az elsőfokú bíróság hosszan értékelt az ezzel kapcsolatos okiratokat, tanú2 – egyébként ellentmondásos – tanúvallomását, s a bűnösséget részben erre alapozta.

- Sérelmezte tanú5 energetikai referens, projektmenedzser tanúként tett vallomásainak értékelését, aki a jogszabályi előírások és egyéb állításai tekintetében is nagyfokú járatlanságról tett tanúbizonyságot, ezért vallomásának bizonyító ereje több mint kétséges.

- A védő kifogásolta azt is, hogy a vádmódosításra figyelemmel az elsőfokú bíróság olyan tanúk vallomásának értékelését is elmulasztotta, akik továbbra is jelentőséggel bírnak. E körben utalt a cég22 tulajdonosa és ügyvezetője, tanú22 tanúvallomására, aki a 2022. február 9.-i tárgyalási meghallgatásakor részletesen nyilatkozott a biogáz erőmű motorblokkja beszerzési lehetőségeiről, s maga is említette név5, akivel mint az cég23 képviselőjével történt tárgyalások után döntöttek a vádlottak a cég5.-vel 2013. december 20. napján a szerződés megkötéséről.

- Végül e pontnál is hangsúlyozta az cég14.-vel kötött szerződés folytán kifizetett összeg kapcsán azt, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztotta azt a vagyoni hátrány összegéből levonni.

- Téves feltételezésként hivatkozott továbbá arra a megállapításra, hogy a céltól eltérő felhasználást igazolná a támogatási előlegből 120.850.000 forintnak a cég másik számlájára

történt átvezetése, nemcsak azért mert ez a világon semmit nem jelent, de azért sem, mert ennek indokait az I.r. vádlott tárgyalási vallomásában részletesen igazolta.

- Azt az elsőbírói következtetést is megalapozatlannak tartotta, hogy I.r. vádlott a bank3 2014. január 22. napján kelt hitel folyósításra vonatkozó kötelező érvényű ajánlata visszavonásának tudatában utalta a foglalót 2014. január 29. napján a cég5. részére, noha az érkeztető bélyegzőn a 2014. február 3. napi kézbesítés jól látszik, s az enapi kézbesítés tényét a bank3kal szembeni polgári perben is rögzítésre került.

- A cég5.-vel kapcsolatos jogi lépések hiányát is tévesen értelmezte szerinte az elsőfokú bíróság, mert a foglaló összege nem járt vissza, sőt pont a cég21 kezdeményezett velük szemben végrehajtási eljárást.

[13] A cselekmények minősítését illetően azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság nem adott számot arról, hogy mely cselekvőség illeszthető a költségvetési csalás és mely a pénzmosás elkövetési magatartásai közé, illetőleg nem derül ki, hogy a céltól eltérő felhasználás mikor fejeződött be. Amennyiben 2013. október 11. napján, az cég2. részére történt utalással, akkor az azt követő eseményeket nem lett volna szükség részletesen elemezni, s egyébként is ez esetben a cég12. és az cég14. részére történt kifizetéseket nem lehetett volna céltól eltérő felhasználásként értelmezni. Amennyiben viszont a későbbi magatartások, átutalások is a felhasználást jelentik, úgy alapcselekmény befejezettségének hiányában a pénzmosás büntette fel sem merülhet. Megjegyezte továbbá azt is, hogy sem a vád-, sem pedig az ítéleti tényállás nem tartalmazta a leplezési célzatot megalapozó tényeket. Utóbbi kapcsán hivatkozott a Kúria Bhar.479/2023/22. számú döntésében írtakra, mely szerint amennyiben a pénzátutalások célja a költségvetési csalás leplezése volt, ez a cél nem azonosítható a pénzösszegek bűncselekményből származó eredete leplezésének céljával, vagyis a pénzmosást törvényi tényállási elem hiányában nem lehet megállapítani.

[14] A büntetés kiszabása és az ügyészi fellebbezés kapcsán még arra mutatott rá, hogy az elszaporodottságot súlyosító tényezőként értékelni nem lehet, tekintve, hogy nincs olyan kétséget kizáró adat, mely a költségvetést károsító cselekmények adott időszakban történt lényeges emelkedését, vagy Budapest és Pest vármegye területén átlagost meghaladó számát igazolná. S a kétszeres értékelés tilalma folytán szintén nem lehet az elkövetési érték minősítést megalapozó összegét súlyosító tényezőként figyelembe venni, az alsó határ háromszorásához közeli elkövetési érték inkább enyhítő tényező.

[15] Hivatkozott más, 2 milliárdos vagyoni hátrányt okozó költségvetési csalás miatt indult ügyben jogerősen kiszabott felfüggesztett szabadságvesztésre, mely döntést megítélése szerint jelen ügyben is megalapoznak a nyomatékos enyhítő tényezők, mint védenca büntetlen előélete, a vagyoni hátrány összege, a rendkívül jelentős időmúlás, a büntetőeljárás elhúzódása, s az a tény, hogy három kiskorú és egy nagykorú gyerek eltartásáról gondoskodik. Azt is hangsúlyozta, miszerint az események hatására védenca az üzleti világot otthagytá, s jelenleg asztalosként dolgozva biztosítja családjá eltartását, őt végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása a totális összeomlásba taszítaná.

[16] A II.r. vádlott védője fellebbezésének írásbeli indokolásában fellebbezését fenntartva, II.r. vádlott pénzmosás bűntette alóli felmentésére tett indítványt elsődlegesen bűncselekmény, másodsorban bizonyítottság hiányában. Ugyanakkor fellebbezése kiegészítéseként a felmentést célzó indítványa eredménytelensége esetére a szabadságvesztés büntetés enyhítését és a foglakozástól eltiltás büntetés mellőzését indítványozta.

[17] A felmentést célzó indítványával összefüggésben utalt az elsőfokú ítélet Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontja szerinti részbeni megalapozatlanságára, s miután védenca cselekménye szorosan kapcsolódik I.r. vádlott cselekvőségéhez, e körben csatlakozott I.r. vádlott védője által kifejtettekhez, azok lényegesnek ítélt részeit külön is megismételte. Az elsőfokú bíróságnak a védői álláspont szerint azt kellett volna igazolnia, hogy az alaphűncselekmény megvalósult, s még azt is, hogy II.r. vádlott tudomással bírt az átutalt összeg bűncselekményből származó voltáról.

[18] Álláspontja szerint azonban már az alaphűncselekmény megállapítása is megalapozatlan, a szerződésben jóváhagyott cél a „Biogázüzem létesítése helység1” volt, s az előleget a kedvezményezett a projekt megvalósítása során volt köteles felhasználni és azt dokumentálni, s ez maradéktalanul megvalósult.

[19] Az elsőfokú bíróság következtetéseinél az I.r. vádlott védőjével azonos kifogásokat fogalmazott meg: így álláspontja szerint a számlák közötti átvezetésből, mint egyszerű pénzügyi műveletből a bűnösség semmilyen módon nem következik, s az cég2. részére történt utalás sem lépte túl a jogszerű felhasználás kereteit. Tévesnek és iratellenesnek tartotta az elsőfokú bíróság azon következtetését, miszerint a cég21 Ltd. létezését, vele való gazdasági esemény valóságát több körűlmény cáfolta volna, ennek kapcsán szerinte az elsőfokú ítélet csak feltételezéseket fogalmazott meg. S úgyszintén hivatkozott a bank3 2014. január 21. napján kelt levelének téves értékelésére.

[20] Ugyanakkor az elsőfokú ítélet azon megállapítását is sérelmezte, hogy II.r. vádlott rendelkezett az összesen 366.000 euro cég5. részére történt utalásról, miután a nyomozati iratok között fellelhető feljegyzésben csak annyi szerepel, hogy a belépés a netbank rendszerébe II.r. vádlott kódjával történt, de az nem ellenőrizhető, hogy ténylegesen ki lépett be. Ekként a védő álláspontja szerint kétséget kizáróan nem igazolható az sem, hogy a pénzügyi műveletet Terhelt2 II.r. vádlott hajtotta végre.

[21] A II.r. terhelt által készpénzben felvett 2.500.000 forint kapcsán arra mutatott rá, hogy miután a cég számlaegyenlege 2013. november 1. napján 124.422.104 forint volt, s a készpénzfelvételt követően is maradt a számlán 121.359.860 forint, mely a cég13. számlájáról átutalt összeget maradéktalanul lefedte, így cáfolható, hogy a felvett készpénz bűncselekményből származott volna. Terhelt2 II.r. vádlott tehát a pénzmosás bűncselekményét nem valósította meg.

[22] Enyhítést célzó indítványa kapcsán ügyfele büntetlen előéletére és a több mint 10 éves időműlársra hivatkozott. A foglakozástól eltiltás mellőzését pedig álláspontja szerint az alapozza meg, hogy II.r. vádlott és családja megélhetését biztosító cég működése személyéhez kötött, így e joghátrány a számára a büntetés célján túlműtató hátrányt okozna.

[23] Terhelt2 II.r. vádlott beadványában elsősorban azt adta elő, hogy életvezetését, megélhetését súlyosan veszélyeztetné, ha az általa képviselt cégekben (cég24, cég25) vezető tisztségviselői tevékenységét nem folytathatná. Ez álláspontja szerint a cégek működésének ellehetetlenüléséhez vezetne, melynek folytán családja, köztük beteg, jelenleg is gondozásra szoruló nagykorú gyereke, s ugyancsak fejlesztésre szoruló kisorú gyereke gyógyulását, fejlődését is veszélybe sodorná. Részletezte e cégek nevében folytatott tevékenységét, nyilatkozott követeléskezelői, aranykalászos gazda képesítéséről, illetve arról, hogy értékbecslői tanulmányokat is folytat.

[24] Utalt a rendkívüli időmúlásra, s összegzésként azt hangsúlyozta, miszerint gyerekei számára a legtöbb szellemi, anyagi támogatást próbálja nyújtani, s saját üzleti előrelépését, szellemi fejlődését is igekszik előmozdítani, nemcsak a maga, de a társadalom számára is értékesebbé kíván válni.

[25] A nyilvános ülésen a védők a fellebbezés indokolásukban írtakat foglalták össze.

[26] Terhelt1 I.r. vádlott előadta, hogy a projekt kudarca és a büntetőeljárás megindulása után élete összeomlott, felesége elvált tőle; s az eltelt évek alatt újra kellett építeni egzisztenciáját. Hangsúlyozta megváltozott családi körülményeit, s azt, hogy gyerekei, főként fejlesztésre szoruló legkisebb fia eltartása, gondozása személyes erőfeszítését, jelenlétét mindenképpen igényli.

[27] Terhelt2 II.r. vádlott az írásos beadványában foglaltakat fenntartotta, ezen kívül kiemelte a biogázüzem megvalósítása érdekében I.r. vádlottal közösen tett erőfeszítéseit, s azt, hogy ezen álmokat, elképzeléseket a bank3 csődje váratlanul borította fel.

[28] A fellebbezések közül kizárólag a terhelti és védelmi jogorvoslatok enyhítést eredményezően bizonyultak részben alaposnak.

[29] A bejelentett ellentétes irányú fellebbezések közül a védelmi perorvoslatok felmentést is célzó tartalmára figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 590. § (1) és (2) bekezdésére figyelemmel az azt megelőző bírósági eljárással együtt teljes terjedelmében felülbírált.

[30] A felülbírálat során az ítéltábla megállapította, hogy a törvényszék a perrendi szabályokat túlnyomórészt betartva folytatta le az eljárást, a Be. 163. § (2) és (3) bekezdésben rögzített tényállás tisztázási kötelezettségének eleget tett. Az ítélet hatályon kívül helyezését eredményező, a Be. 608. § (1) és (2) bekezdésében foglalt abszolút, továbbá a Be. 609. § (1) és (2) bekezdése szerinti relatív eljárási szabálysértést az ítéltábla nem észlelt.

[31] A büntető ügy 2019. szeptember 19. napján érkezett a Fővárosi Törvényszékre, amikor már a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) volt hatályban.

[32] Az iratok alapján megállapítható, hogy a törvényszék mint elsőfokú bíróság valamennyi tárgyalási határon három hivatásos bíróból (két büntető és egy gazdasági ügyszakos) álló tanácsban járt el. Ez a tanácsösszetétel a 2021. január 1. napja előtti Be. rendelkezéseknek maradéktalanul megfelelt.

[33] A Be. 13. § (1) bekezdésében meghatározott fősabály értelmében az elsőfokú bíróság – ha e törvény eltérően nem rendelkezik – egyesbíróként jár el, míg az elsőfokú ítélet meghozatalakor is hatályban levő (3) bekezdés rendelkezése szerint az elsőfokú bíróság gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmény miatt három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el, a tanács egy tagja a törvényszék gazdasági ügyszakának, ennek hiányában a törvényszék polgári ügyszakának bírója.

[34] A gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények körét a Be. 10. § (1) bekezdés 3. pontja tartalmazza. E törvényhely f) pontjának 2020. december 31. napjáig hatályos szövege szerint ide tartozott a Btk. 396. § (4) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése szerinti költségvetési csalás és az ezzel összefüggésben elkövetett költségvetési csaláshoz kapcsolódó felügyeleti vagy ellenőrzési kötelezettség elmulasztása. A 2020. évi XLIII. törvény 273. §-ában foglalt módosítás következményeként a gazdálkodással összefüggő kiemelt bűncselekmények köréből azonban 2021. január 1. napjától kikerült a Btk. 396. § (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntette.

[35] E rendelkezések összevetéséből az következik, hogy a törvényszéknek a Be. 868. § (1) bekezdése, a Be. 10. § (1) bekezdés 3/f. pontja, valamint a Be. 13. § (1) bekezdése alapján 2021. január 1. napjától a továbbiakban egyesbíróként kellett volna eljárnia, már csak azért is, mert ezt követően kétszer is, 2021. január 27. napján (25.B.1115/2019/33. számú tárgyalási jegyzőkönyv), majd 2022. november 15. napján a tanács összetételében (33.B.1115/2019/88. számú tárgyalási jegyzőkönyv) bekövetkezett változás folytán a tárgyalást – egyébként a Be. 518. § (3) bekezdésében írtak maradéktalan betartásával – megismételte.

[36] Így kétségtelen, hogy az ügy törvényszékre érkezésekor törvényesen volt megalakítva az eljáró bíróság, azonban 2021. január 1. napját követően bekövetkezett módosítások folytán az új törvényi szabályozás már az egyesbírókénti eljárást írta elő. Az eljárás törvényességét azonban nem érinti, ha a bíróság tanácsban jár el, a magasabb fokú eljárási garanciát magában hordozó (tanács)összetétel ugyanis feltétlen eljárási szabálysértés megállapítását nem vonhatja maga után (Kúria Hkf.II.460/2020/4., Bfv.II.389/2021/7., Bfv.213/2022/7.).

[37] Ezt meghaladóan 2021. január 1. napjától a 2020. évi XLIII. törvénynek a Be. 20. § (1) bekezdés 19. és 20. pontját illető módosítása, mellyel nemcsak a Btk. 396. § (4) bekezdés a) pontja szerinti költségvetési csalás, de a Btk. 399. § (7) bekezdésében meghatározott pénzmosás is kikerült a törvényszék mint elsőfokú bíróság hatásköréből, nem vetette fel az ügy áttételének lehetőségét, s nemcsak azért, mert azt a tárgyalás megkezdése

okán azt a Be. 536. § (1) bekezdése kizárta, de azért sem, mert a Be. 868. § (6) bekezdése úgy rendelkezett, hogy „e törvénynek a büntetőeljárásról szóló törvény és más kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2020. évi XLIII. törvénnyel megállapított 20. § (1) bekezdés 20. pontját a 2021. január 1. napját követően a bírósághoz érkezett ügyekben kell alkalmazni.”

[38] Az eljárásban az I.r., II.r. vádlott, tanúk figyelmeztetése törvényes volt.

[39] A törvényszék – ahogy arra a fellebbviteli főügyészségi átirat is utalt – a tanács összetételében történt változást követően rendkívül széles körben eleget tett a védelem tanúk visszaidézésére vonatkozó indítványának. Ezért kevésbé magyarázható, hogy a 2023. március 14. napján első alkalommal kihallgatott tanú²³ tanú vonatkozásában miért utasította el a védő tárgyaláson egyébként rendelkezésre álló okiratok tanú elé tárására tett indítványát (33.B.1115/2019/94. sz. tárgyalási jegyzőkönyv 25. oldal), mely szemben a tanú meghallgatására egyébként határidőben előterjesztett indítványtól, bizonyítási indítványnak egyébként sem minősül. Az elkészttség, melyre az elutasítás kapcsán az elsőfokú bíróság hivatkozott, téves, a Be. 520. § (6) bekezdése ugyanis a ténylegesen késedelmesen előterjesztett bizonyítási indítvány elutasítását sem teszi lehetővé ez okból, hiszen amennyiben az szükséges a tényállás tisztázásához, a bizonyítást le kell folytatni, függetlenül attól, hogy azt a védelem mikor terjesztette elő. Ez az eljárási szabálysértés ugyanakkor a vádmódosításra és arra is figyelemmel, hogy a tanú kihallgatásával bizonyítani kívánt tények vonatkozásában a bíróság a terhelt(ek) védekezését elfogadta, az eljárás folytatására érdemi kihatással nem bírt.

[40] Az elsőfokú bíróság a Be. 531.§-a alapján az okiratokat és egyéb iratokat is ismertette.

[41] Az ítéltábla ezt meghaladóan felhívja a figyelmet arra is, hogy az írásba foglalt ítélet nem felel meg a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII.23.) OBH utasítás (a továbbiakban: Szabályzat) 27/A. § (13) bekezdésében írtaknak, mert az indokolás bekezdései sorszámmal nincsenek ellátva. S ugyancsak nem helyeselhető, hogy I.r. vádlott tárgyalási vallomásának mellékletei (azok jelentősebb része) papír alapon kinyomtatásra nem kerültek [Szabályzat 14.§ (1) bekezdés], azok – jóllehet az ügyiratok nem minősülnek elektronikus ügyiratnak [Szabályzat 14.§ (4) bekezdés] szabályos elektronikus okirat formájában sem állnak rendelkezésre, csupán egy a belső borítóhoz csatolt CD tartalmazza, jóllehet az elsőfokú bíróság a 2023. június 20. napján tartott tárgyaláson a mellékletek ismertetésekor (33.B.1115/2019/104. számú jegyzőkönyv 2. oldal) megállapította, hogy azok 104-I. szám alatt a jegyzőkönyv mellékletét képezik.

[42] Az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása a Be. 561. § (3) bekezdés a) pontjában írtaknak megfelelően tartalmazza a vádra, vádmódosításra utalást.

[43] Az elsőfokú ítéletnek a vádlottak személyi körülményeire vonatkozó része [Be. 561. § (3) bekezdés b) pont] a II.r. vádlott által a másodfokú eljárásban benyújtott okiratok alapján kiegészítésre, pontosításra szorul:

- Terhelt2 II.r. vádlott a cég24 (cím38) és a cég25 (cím39) számú cégek vezető tisztségviselőjeként végzett tevékenysége folytán jut pontosan nem ismert összegű jövedelemhez.

- Egy orvosi ellátásra, gondozásra szoruló nagykorú és egy kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodik, emellett anyagilag is támogatja már különélő két nagykorú gyermekét.

[44] A törvényszék Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottat érintően is a megfelelő havi jövedelem meglétére – helyesen – végzettségükből, szakképzettségeikből és az általuk megjelölt munkavégzés jellegéből vont következtetést.

[45] Az elsőfokú bíróság által rögzített tényállás hiányos, és iratellenes és téves ténybeli következtetéseken alapuló megállapításokat is tartalmaz, ezért azt a másodfokú bíróság a Be. 592. § (2) bekezdés a), c) és d) pontjában írt részbeni megalapozatlansági hibák kiküszöbölése érdekében az iratok tartalma alapján a Be. 593.§ (1) bekezdés a) pontja alapján kiegészítette és pontosította az alábbiak szerint:

[46] Az I/A. tényállási ponttal összefüggésben:

- Az elsőfokú ítélet 3. oldal utolsó előtti két bekezdését kiegészíti azzal, hogy a cég3. 2010. október 11. napján jegyezték be, ekkor a társaság tagja az cég2 és a cég1. volt, 2013. június 17. napjától az üzletrész értékesítése folytán a társaság egyedüli tagjává az cég2 vált. Terhelt1 I.r. vádlott mellett 2013. január 18. napjáig, ugyancsak önálló képviseleti joggal a társaság másik ügyvezetője név6 a cég18 mint tulajdonos képviselője volt.

- Ugyanezen oldal utolsó bekezdésében azt is rögzíti, hogy Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlottak az cég2-nek nemcsak ügyvezetői, de tagjai is voltak, s hogy a nyomozás 2015. április 9. napján történt elrendelését követően, 2015. augusztus 14. napjától az ukrainai illetőségű név7 az ügyvezetésen kívül a társaság üzletrészeit is megvásárolta, s annak egyedüli tagja lett.

- Az elsőfokú ítélet 4. oldal utolsó két bekezdését kiegészíti azzal is, hogy a támogatási szerződés megkötésekor a projekt megvalósulásának tervezett napja (az a nap, amikor a pályázatban meghatározott feladat megvalósul) 2012. augusztus 31. napja volt (szerződés 3.3.1. pont). Meghatározták továbbá a szerződésében, hogy ha a projekt elszámolható összköltsége a tervezetthez képest csökken, a támogatási összeget is arányosan csökkenteni kell, ugyanakkor a tényleges költségek tervezetthez képesti emelkedése a támogatási összeg emelkedését nem eredményezi (szerződés 4.2. pont).

- A támogatási szerződés részét képező Általános Szerződési Feltételek 5. pontja értelmében – miután az előleget csak az utófinanszírozással érintett költségekre lehetett igénybe venni – az előleg kifizetésének feltétele a projekt megvalósításának megkezdése és a

biztosítékok rendelkezésre állása. E pont tartalmazta azt is, hogy amennyiben a Kedvezményezett igénybe vett előleget, azonban az előleg kifizetését követő 6 hónapon belül nem nyújtotta be első kifizetési igényét, illetve a benyújtott kifizetési igénylés a támogatás nem rendeltetésnek megfelelő használatot bizonyít, a Kedvezményezett köteles a korábban kifizetett előleget visszafizetni. A pályázat költségbecslésében a cég3. nyilatkozott arról is, hogy a pályazatkészítés és a pénzügyi előkészítés, próbaüzem és a kis értékű tárgyi eszközök összesen 22.800.000 forintos költsége nem elszámolható a támogatás igénybevételével összefüggésben, ugyanebben a gázmotoros kiserőmű blokk beszerzését és a támogatást utófinanszírozás keretében kívánták megoldani, annak teljes költsége után az összes igénybevehető támogatás 120.928.500 forint volt, míg a projektmenedzsment I. szakaszra megállapított nettó költsége 90.000.000 forint, a teljes ezen szakaszra – utófinanszírozással – igénybevehető támogatás pedig 4.500.000 forint volt.

- A támogatási szerződés és az előleg utalásának, elszámolásának háttérjogszabályi kereteit a megkötése illetőleg a támogatási előleg igénylése és utalása idején hatályos, az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló 368/2011. (XII.31.) Korm. rendelet, illetve a 2007-2013 programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet határozta meg. Ezzel összefüggésben az elsőfokú ítélet 24. oldal 3. bekezdésétől írtakat a tényállásba átemeli.

- A 378/2011. Korm.rend. 96. § (4) bekezdés c) pontja írta elő, hogy a kedvezményezett köteles visszafizetni az előleget, ha nem nyújt be igénylést időközi kifizetésre a támogatás folyósítójához az előleg vagy annak első részlete kifizetésétől számított hat hónapon belül, illetve a benyújtott kifizetési igénylés vagy más körülmény – így különösen a helyszíni ellenőrzés tapasztalatai – a költségvetési támogatás nem rendeltetésszerű felhasználását bizonyítja. Míg ugyanezen § (8) bekezdése értelmében előleg igénybevétele esetén – a (4) és (6) bekezdés szerinti kivétellel – a költségvetési támogatás fennmaradó része csak akkor folyósítható, ha a kedvezményezett a saját forrás, valamint egyéb források adott évi ütemezés szerinti összegét – a 92. § (1) bekezdése szerinti szabályozásban meghatározott módon – igazoltan felhasználta, az előleggel elszámolt, és az elszámolás elfogadásáról a támogató írásban értesítette pénzforgalmi lebonyolítási számlák prioritásonkénti megnyitásáról a kincstárban. Ettől eltérni kizárólag abban az esetben lehet, ha az adott prioritás pénzügyi lebonyolítását több közreműködő szervezetre ruházta át az irányító hatóság.

- A 4/2011. Korm. rendelet 48. § (1) és (2) bekezdése tartalmazza azt is, hogy kizárólag az e célból nyitott pénzforgalmi lebonyolítási számla használható a kedvezményezett támogatásra jogosult költségeinek megtérítésére, a szállítók vagy engedményesek részére történő kifizetés lebonyolítására, a kedvezményezett részére folyósítandó előleg kifizetésére, és a kedvezményezett által bármilyen jogcímen történő visszafizetés fogadására.

- Míg az 57. § (1) bekezdése szerint támogatási előleg azon projektelemekre vehető igénybe, amelyekhez utófinanszírozást választott a kedvezményezett. A szállítói finanszírozású projektelemekre előleg akkor vehető igénybe, ha a kedvezményezett bruttó támogatásra jogosult közszféra szervezet és az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény 142. §-ában foglalt feltételek teljesülnek.

- Az 5. oldal első bekezdését megelőzően azt is rögzíti, hogy a projekttel összefüggésben 2012. november 20. napján első helyszíni ellenőrzésre került sor, mely azt állapította meg, hogy a projekt nem kezdődött meg, jelentős elmaradás tapasztalható.
- Előbbi bekezdést kiegészíti azzal, hogy az előlegfizetési kérelemhez csatolásra került az cég²⁶ kezességvállaló nyilatkozata, valamint az MKB Bank 2013. július 8. napján kelt igazolása, hogy a cég cégmáslatban egyébként nem bejegyzett befektetési számlájának egyenlege 187.000.000 forint volt.
- Azt is megállapítja, hogy az előleg folyósításakor a Támogató részéről – egy hatályban nem levő jogszabály alapján – az érvényben levő előírásoktól eltérő, a kedvezményezett számára kedvezőbb, 8 hónapos elszámolási, kifizetési igénybejelentési határidő lett közölve, melynek eredménytelen eltelte előleg-visszafizetési kötelezettséget eredményez.
- Az 5. oldal második bekezdésének utolsó mondatát helyesbíti akként, hogy: „A bank azonban a feltételek megváltoztatása (támogatási szerződés meghosszabbításáról szóló dokumentum benyújtásának, érvényes generálkivitelezői szerződés bemutatásának elmaradása) és a kormányzati céloktól eltérés miatt többszöri, így 2013. novemberében, december 6. napján, személyes, telefonon és levélben történt egyeztetést követően kötelező érvényű szerződéskötési ajánlatát 2014. január 21. napján kelt és 2014. február 3. napján kézbesített levélben visszavonta.”
- Az 5. oldal 3. és 4. bekezdésében még azt is rögzíti, hogy a 2013. december 4. napján végzett második ellenőrzés során a területen érdemi munkavégzést nem, csupán részleges humuszleszedést, valamint az érvényes fővállalkozási szerződés hiányát dokumentálták. Időközben a korábbi fővállalkozó, a cég¹² 2013. november 27. napján kezdeményezte a cég³ felszámolását, mellyel szemben a társaság képviselőjében I.r. vádlott kérelmezte a cég²⁷ 2014. január 6. napján kelt válaszelevelében a megvalósítási határidő 2014. november 18. napjára történő módosítás feltételeként egyebek mellett a beruházási hitelszerződés megkötését, a fő technológiai szállítókkal a kiviteli szerződés megkötését és a helyszíni munkálatok megkezdését írta elő.
- Majd a támogatási szerződéstől 2015. szeptember 3. napján történt elállást megelőzően 2014. március 31. napján, aztán pedig a 2014. november 27. napján kelt levélben felszólította a cég³ Kft.-t a támogatási előleg visszafizetésére, és arra, hogy annak eredménytelen elteltét követően a biztosítékok érvényesítését megkezdi.

[47] Az I/A. tényállási pont utolsó három bekezdése és az I/B. tényállási pont helyébe a következő szövegrész kerül:

[48] Terhelt I.r. vádlott – a cég³ által igényelt támogatásról, a támogatási szerződés megkötéséről és a támogatási előleg folyósításáról, a folyósítás és a felhasználás feltételeiről, azzal, hogy az előleget kizárólag a „Biogázüzem létesítése helység¹” elnevezésű pályázat megvalósulása érdekében lehetett felhasználni, már a kezdetektől tudomással bíró, abban

projektmenedzserként közreműködő Terhelt2 II.r. vádlott közreműködésével – a cég3 Kft. bank1-nél vezetett pénzforgalmi elszámolási számlájára utalt, s 2013. július 26. napján jóváírt 185.689.375 forint támogatási előleget az alábbiak szerint használta fel:

- I.r. vádlott 2013. augusztus 30. napján 4.762.000 forintot előleget utalt át az cég14. részére a 2012. március 29.-i keltezésű projektmenedzseri feladatokra kötött megbízási szerződéssel összefüggésben.

- Ugyancsak 2013. augusztus 30. napján I.r. vádlott 30.000.000 forintot utalt át a cég12. akkori nevén bank5.-nél vezetett 14700002-00802670-01011015 számú bankszámlájára, ahonnan ezen teljes összeg még aznap továbbutalásra került az cég2 FHB Kereskedelmi Bank Zrt.-nél vezetett 1810002-00164754-21010018 számú bankszámlájára, mely fölött I. és II.r. vádlottnak is önálló rendelkezési jogosultsága volt. Ezen összegből 26.000.000 forint 2013. szeptember 2. napján a bank6 részére az cég2. nevében I. és II.r. vádlott által a bank6-vel 2013. augusztus 26. napján kötött – a támogatással érintett projekttel összefüggésben nem álló – engedményezési szerződés ellenértékeként, míg az átutalás NETBank díjának levonása után fennmaradó 3.960.000 forint az cég2 másik, bank1-nél vezetett bankszámlaszám4 számú számlájára 2013. szeptember 16. napján került átutalásra. Ez utóbbi számlát Terhelt1 I.r. és terhelt2 II.r. vádlottak mint a társaság ügyvezetői nyitották az utalás előtt három nappal, 2013. szeptember 13. napján, a számla fölött I. és II.r. vádlott is önálló aláírási joggal rendelkezett.

- I.r. vádlott a cég3. számláján jóváírt támogatási előlegből 2013. szeptember 13. napján a cég12. fent nevesített bankszámlájára újabb 30.000.000 forintot utalt át, mely teljes összeg 2013. szeptember 16. napján továbbutalásra került az cég2 bank1-nél vezetett 2013. szeptember 13. napján I. és II.r. vádlottak által nyitott bankszámlaszám4 számú számlájára.

- A fenti két átutalás folytán az cég2. bank1 Banknál vezetett számláján kezelt 33.960.000 forint összegből még aznap, tehát 2013. szeptember 16-án 30.105.000 forint a cég3 Kft.-ben fennálló üzletrész megvásárlásának ellenértékeként a cég1. számlájára került átutalásra, míg az cég2. számlájának egyenlege ezt követően a díjak levonása után 3.844.314 forint maradt.

- Terhelt1 I.r. vádlott a cég3. bankszámláján jóváírt támogatási előlegből 2013. október 11. napján 120.850.000 forint összeget átvezetett a cég szintén az bank1 Banknál vezetett másik, bankszámlaszám3 számú számlájára. Majd utóbbi számláról ezen teljes összeget és további 150.000 forintot, azaz 121.000.000 forint összeget 2013. október 11. napján I.r. vádlott továbbutalt az cég2 bank1 Banknál vezetett, fentebb hivatkozott, bankszámlaszám4 számú, 2013. szeptember 13. napján nyitott számlájára.

- A cég2 bank1 Banknál vezetett számlájára a fentebb írt utalásokból származó összegekből I.r. vádlott 2013. november 13. napján 115.000.000 forint illetőleg 3.000.000 forint összegű tőkegarantált Pénzpiaci Befektetési jegyet vásárolt, s ennek érdekében ezen összegeket a társaság bank1-nél vezetett bankszámlaszám6 számú értékpapírszámlára vezették át. Majd ezt követően Terhelt1 I.r. vádlott 2013. december 6. napján a 3.000.000 forint értékű befektetési jegyet, míg 2014. január 6. napján a 115.000.000 forint befektetési jegyet visszaváltotta, előbbi 3.000.000 forint, utóbbit 115.288.512 forintértéken, majd az összegeket visszautalta az cég2. bank1 Banknál vezetett bankszámlaszám4 számú számlájára.

- Emellett ez utóbbi számláról, melyen a tárgybeli időszakban jóváírások kizárólag a fentebb részletezett pénzügyi műveletek eredményeképpen történtek, 2013. november 13. napján Terhelt1 I.r. vádlott 2.500.000 forintot, Terhelt2 II.r. vádlott ugyancsak 2.500.000 forintot, ezt követően 2014. január 16. napján I.r. vádlott 1.300.000 forintot, 2014. február 5. napján 200.000 forintot készpénzben felvett. ATM-en keresztül is történtek készpénzfelvételek 2013. november 14. napján 400.000 forint, 2013. november 15. napján 200.000 forint, 2013. december 3. napján 200.000 forint, 2013. december 6. napján 500.000 forint 2013. december 10. napján 200.000 forint, 2013. december 12. napján 500.000 forint, 2013. december 17. napján 120.000 forint, 2013. december 22. napján 400.000 forint, 2014. január 3. napján 200.000 forint, 2014. január 23. napján 430.000 forint, 2014. január 29. napján 270.000 forint, 2014. február 25. napján 200.000 forint, 2014. március 3. napján 320.000 forint összegben.

- Terhelt1 I.r. vádlott az bank1-vel az cég2. nevében általa 2014. január 8. kötött Treasury keretszerződés keretében 2014. január 29. napján a cég bank1 Banknál vezetett bankszámlaszám4 számú számláját 112.882.000 forint összeggel megterhelve 366.500 EUR devizavételt hajtott végre, s a devizát még aznap átutalta a társaság I. és II.r. vádlott által 2014. szeptember 13. napján az bank1-nél nyitott bankszámlaszám12 számú devizaszámlájára, mely felett mindkét terheltnek önálló rendelkezési jogosultsága volt. 2014. január 29. napján Terhelt2 II.r. vádlott e devizaszámláról a bank internetes felületén 236.000 és 130.000 EUR összegű utalást kezdeményezett a cég5. (cím36bankszámlaszám7 számú bankszámlájára a helység2 ismeretlen, de a támogatással érintett projekttel össze nem függő célra, az utalás 2014. január 30. napján került végrehajtásra.

- Az cég2. bank1 Banknál vezetett forintszámláján a közterhek és egyéb tartozások átutalásán és az ehhez szükséges eseti készpénzbefizetéseken kívül 2014. áprilisától érdemi pénzmozgás nem volt, a számlán jelentéktelen összeg állt rendelkezésre.

[49] Terhelt1 I.r. vádlott tehát a cég3. rendelkezésére bocsátott támogatási előlegből a fentebb kifejtett magatartások folytán 180.850.000 forint összeget nem a támogatási szerződésben meghatározott célra használta fel, melyről Terhelt2 II.r. vádlott mint a tulajdonos cég2. egyik ügyvezetője és a támogatással érintett projekt menedzsere a kezdetektől tudomással bírt, s ahhoz az előzetesen egyeztetett készpénz felvételekkel, utalás lebonyolításával maga is segítséget nyújtott.

[50] Mivel a munkaterületen érdemi munkavégzés nem történt, és a cég3. képviselőjében Terhelt1 I.r. vádlott a Záró Elszámolási Csomagot nem nyújtotta be, a Támogató 2015. szeptember 3. napján elállt a támogatási szerződéstől, s miután a Kedvezményezett a támogatási előleg kamattal növelt összegét a felszólításokra nem fizette vissza, megkezdte a biztosíték érvényesítését. Ez azonban – nem utolsósorban a biztosítékot adó cég2. I. és II.r. vádlottak általi, büntetőeljárás megindítását követő értékesítése folytán – eredményre nem vezetett, a 180.850.000 forint vagyoni hátrány tehát nem térült meg.

[51] Az ekként kiegészített, helyesbített tényállás már mindenben hiánytalan és pontos, téves ténybeli következtetést sem tartalmaz, az a vádlottak tagadásával szembenálló részében is a bizonyítékok okszerű értékelésén alapul, így a Be. 593. § (3) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban is irányadó volt.

[52] Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségét a Be. 561. § (3) bekezdés d) pontjában írtak szerint lényegében teljesítette, számot adott arról, hogy mely bizonyítékokat milyen okból fogadott vagy vetett el, s érvelésével az ítéltábla döntően egyetértett. A törvényszék túlnyomórészt helytállóan állapította meg egyes terheltek cselekvőségét, s megalapozottan vont következtetést a vádlottak tudattartalmára, miután az e körben releváns bizonyítékokat az I. és II.r. terhelt védekezését szem előtt tartva, részletesen elemezte. Ezen indokolás azonban a helytálló megállapítások mellett is, főként a tényállás módosításával összefüggésben, helyesbítésre, kiegészítésre szorult.

[53] Mindenekelőtt arra szükséges rámutatni, hogy az okirati bizonyítékok (pl.: cégmásolatok, támogatási szerződés, annak mellékletei, helyszíni jegyzőkönyvek, pályázattal kapcsolatos dokumentáció, felszólítások, KEOP feljegyzés, átirat, számlák, bankszámlaforgalmi adatok, vállalkozói szerződések, bankszámla szerződések, számlák, polgári ügy iratai, határozatok stb.) alapján az érintett cégek adatai, a cégnyilvántartás szerinti tulajdonosai, képviselői, a támogatási szerződés megkötésének időpontja, annak tartalma, a támogatási előleg lehívásának időpontja, módja, összege, ezen átutalt támogatási előleggel végzett pénzügyi műveletek mint a felhasználás alapját jelentő tények (készpénzfelvétel, utalások), úgyszintén a támogatási szerződéssel kapcsolatban utóbb történtek, a helyszíni ellenőrzések adatai egyértelműen megállapíthatóak (és megállapítandóak) voltak.

[54] A tényállás módosítását éppen az tette szükségessé, hogy az elsőfokú bíróság erre – a céltól eltérő felhasználás részben téves értelmezéséből is kifolyólag – hiányosan, egyes adatoknál (pl.: készpénzfelvétel helye) pedig iratellenesen utalt.

[55] A másodfokú bíróság azt is előrebocsátja, hogy eleve – vádmódosítás hiányában is – hibás volt, s az érthetőség, átláthatóság rovására ment az egymással szervesen összefüggő, egységbe tartozó cselekményfolyam mesterséges I/A. és I/B. pontokra történt megbontása. Végképp értelmezhetetlen ezen elkülönítés, illetőleg a vád és azt kritika nélkül átvevő elsőfokú ítélet I/B. tényállási pontban tett megállapításai is, hiszen a módosítás eredményeképpen az eljárás tárgyát már nem a támogatási előleg jogosulatlan megszerzését, hanem annak céltól eltérő felhasználását megalapozó tények képezték; s a pénzmosás terheltek terhére rótt törvényi tényállásaiba illeszkedő magatartások kizárólag az alaphüccselekmény befejezését követően valósíthatók meg, a pénzmosás elkövetése tehát az alaphüccselekmény befejezettségét megelőzően fogalmilag kizárt. Márpedig a törvényszék e kérdésről ítéletében nem foglalt állást, a tényállásban rögzítettek alapján a céltól eltérő felhasználás befejeződésének időpontja homályban maradt.

[56] A II.r. vádlott vonatkozásában rögzített cselekvőség, tudati tények alapján az ún. alaphüccselekményhez való viszonyának megítélése is ellentmondásos. Amíg ugyanis az előcselekmény elkövetőin kívül eső személyek magatartása a költségvetési csalás

„bevégeztségét” elősegítő büntetlen utócselekményének értelemszerűen nem tekinthető, más a helyzet az előcselekmény véghezviteléről végig tudomással bíró, abba legalábbis az előkészítés szintjén korábban is bekapcsolódó (pl.: számlanyitás, cég2. nevében szerződések aláírása), majd a támogatási előleg (vagyoni hátrány) visszaszerzését ellehetetlenítő, az előcselekmény más elkövetőjével történt előzetes megegyezés eredményeképpen végrehajtott elkövetői magatartásokkal.

[57] Erre figyelemmel a másodfokú bíróság a részleges megalapozatlanságot eredményező hibák, hiányosságok kiküszöbölését, a tényállás módosítását annak részbeni újrafogalmazásával végezte el. S így a tényállás egységbe foglalása, átfogalmazása folytán az a másodbírósági álláspont is kifejezésre jutott, hogy a támogatási előleg pályázati, szerződésben meghatározott céltól történt eltérő felhasználása önmagában az előleg pénzforgalmi lebonyolítási számláról történt utalásával, átvezetésével nem fejeződött be, annak részét képezték mindazon elkövetői magatartások, melyek eredményeként ezen összegek pályázati projektekre való felhasználása nemcsak formálisan, de ténylegesen és végérvényesen meghiúsult. A másodfokú bíróságnak emellett a tényállás módosításánál mellőzni kellett a büntetőjogi felelősség megállapítására, a céltól eltérő felhasználásra a külön eljárásban feltárt szabálytalanságból, az elszámolás hiányából és az erre figyelemmel beállt visszafizetési kötelezettségből vont elsőbírói következtetéseket.

[58] A tényállás módosítása és I.r. vádlott védőjének a cég12. részére utalt pénzüsszegek vonatkozásában kifejtett érvelése kapcsán az ítéltábla azt is megjegyzi, hogy a teljesen egyező, évtizedes bírói gyakorlat szerint nem értékelhető vádon túlterjeszkedésként, ha a vádhoz képest az elkövető kilétét és valamely bűncselekmény törvényi tényállásába illeszkedő elkövetési magatartás lényegét illető változtatás nélkül, tehát a tettazonosság keretei között a bíróság a vádiratban le nem írt tény – pl. egy másik bűncselekmény törvényi tényállásának részét alkotó eredményt, vagy tudati tényeket – is megállapít, és a cselekményt ennek figyelembevételével értékeli. A vádelv ugyanis nem jelent minden részletre kiterjedő szükségszerű azonosságot a vádban leírt és az ítéletben megállapított történeti tények között, annál is inkább, miután a bíróság nincs kötve a vádbeli minősítéshez, s az eltérő minősítés eltérő tényelemek megállapítását is szükségessé teheti az ítéletben. A bizonyítás eredményéhez képest tehát a bíróság pl. az elkövetés helye, módja, eszköze, eredménye, indítéka stb. tekintetében eltérhet a vádbeli ténymegállapításoktól anélkül, hogy ezzel a vádelvet sértené (EBH2011. 2385. III., BH 2021.66, BH2009.5).

[59] A tettazonosság, mint a Be. 6. §-ban foglalt alapvető rendelkezés anyagi jogi vetülete semmi mást nem jelent, mint a lényeges, elsődleges történeti tények azonosságát. Márpedig a terheltek lényegi tevőlegességének azonossága (a cég3. részére a költségvetés terhére folyósított támogatási előleggel összefüggésben történtek, annak felhasználása, a végzett pénzügyi műveletek) folytán a tettazonosság nem kérdőjelezhető meg pusztán a felhasználás eltérő időpontban történt meghatározása, illetőleg egyes elkövetőnek a felhasználáshoz fűződő eltérő tudati tényei folytán. S minthogy a módosított vádirati tényállás a teljes támogatási előleg, 185.689.375 forint támogatási céltól eltérő felhasználását tartalmazta, nem sértheti a vádelvet az sem, hogy a másodfokú bíróság e ténybeli következtetést megalapozó további adatokat is rögzített, s így például a cég12. részére két részletben átutalt 60.000.000 forint tekintetében az eltérő felhasználás tényét más körülményekből, adatokból is megállapíthatónak tartotta.

[60] Az okiratok tartalma alapján megállapított (módosított) tényeket túlnyomórészt a védelem részéről sem érte kifogás. II.r. terhelt védőjének azon állítása, hogy semmilyen adat nem igazolja, hogy a 366.000 EUR összeg cég21 Ltd. St Vincent and Grenadines Szigeteken vezetett számlára történt utalását ténylegesen Terhelt2 II.r. vádlott kezdeményezte, nem foghat helyt. Az bank1 Bank írásos tájékoztatása tartalmazta, miszerint a művelet végrehajtására a bank internetes felületén, II.r. vádlott hozzáférési jelszavával került sor, s az eljárás során II.r. terhelt nem hivatkozott arra, hogy hozzáférést, jelszavát másnak biztosította, azzal valaki jogosulatlanul visszaélt, sőt az utalás kapcsán maga is annak indokoltságát állította, részletesen beszámolva a mögöttes ügyletről is. Kétségtelen, hogy az elsőfokú ítélet megállapításai e tekintetben korrekcióra szorultak, hiszen az okiratok alapján nemcsak az volt megállapítható, hogy az utalás nem az egyébként forint alapú számláról, hanem a cég deviza számlájáról történt, de az is, hogy az ezt megelőző devizavételi ügyletet és a devizaszámlára átvezetést Terhelt1 I.r. vádlott foganatosította, a belépésre az ő adataival került sor. Ily módon, amennyiben a későbbi utalásnak is ő a végrehajtója, újabb II.r. terhelt hozzáféréssel történő belépésre nem lett volna szükség, a korábbi devizavétel I.r. vádlott érintettségét, részvételét már egyébként is kétséget kizáróan igazolta. Ugyanakkor az egyes terhelti magatartások rövid időbeli egymásra épülése, mely nem kizárólag ezen pénzügyi művelet kapcsán érhető tetten, I. és II.r. vádlott előzetes egyeztetését, együttműködését is szükségképpen feltételezi. Ugyanez állapítható meg az I. és II.r. vádlott részvételével zajlott számlanyitások, engedményezési szerződés megkötésének, és a készpénzfelvételek időpontja kapcsán is.

[61] Az cég14. részére történt 4.750.000 forintos utaláson kívül a védői fellebbezés indokolásában, perbeszédében sem hangzott el olyan érv, mely az elsőbírói indokolás, illetőleg a céltól eltérő felhasználásra vont következtetés módosítását szükségessé tette volna. Nem utolsó sorban azért, mert a védők nem tényyszerűen hivatkoztak a vádat alátámasztó bizonyítékok körére, arra, hogy a törvényszék e következtetését lényegében a bank3 elállására alapozta, jóllehet annak kézbesítésére az elkövetői magatartások kifejtését követően került sor.

[62] Az irányadó tényállásban rögzített események (azok körülményei, időpontjai) önmagukért beszélnek, azok alapján az ítéltábla álláspontja szerint sem kérdéses a támogatási előleg pályázati céltól eltérő felhasználása.

[63] Kétségtelenül jelentős, s rendszerint valós gazdasági tevékenység, tényleges ügyleti akarat hiányára utaló körülmény, ha a gazdasági társaság számlájáról az utalás napján, vagy azt követően pár napon belül a teljes neki utalt összeget továbbutalja, s az is, ha a társaság számlájáról az átutalt összegeket a rendelkezésre jogosultak rövid időn belül készpénzben felveszik. Az írásos dokumentálás megléte az ügylet valódiságának megítélése szempontjából nem feltétlenül releváns, figyelemmel arra is, hogy az abban érintettek gazdasági társaságok, az írásbeliség tehát alapkövetelmény.

[64] Az utalások (pénzmozgások) alapját képező szerződések, számlák valódiságának megítélésénél a gazdasági észszerűség bír döntő jelentőséggel. Így alapvetően kérdőjelezi meg az ügylet, szerződés, számla stb. hitelességét, ha a rajta szereplő volumenű

szolgáltatás igénybevételét, teljesítését, az áru megrendelését adott időpontban és körülmények között semmilyen indok (várható eredmény) nem támasztotta alá.

[65] Ez alapján vizsgálva először a cég12. bank7 vezetett számlájára 2013. augusztus 30. és 2013. szeptember 13. napján 30-30 millió, összesen 60 millió forintos utalást, a másodfokú bíróság a következőkre mutat rá:

[66] A vádlottak annak alapjául a 2013. április 15. napján a kérdéses projektre vonatkozó generálkivitelezői munkára kötött vállalkozási szerződésre hivatkoztak. A szerződés szerint azonban a cég3.-nek az építési terület átvételétől (építési napló szerint 2013. május 5.) számított 15 napon belül 180 millió Ft összeget kellett volna kifizetnie, a két részletben, s jóval a szerződéses előleg összege alatti, határidőn túli utalást tehát a szerződés tartalma nem indokolhatta. Maga a szerződés megkötése is vet fel kérdéseket, miután a cég12. rendelkezésre álló bankszámlaforgalmi adatai, beszámolói, cégmásolata alapján az 1.000.000.000 forintot meghaladó volumenű vállalkozói szerződés teljesítésére sem személyi, sem eszközállománya folytán képes nem volt. A másodfokú bíróság álláspontja szerint mindezek alapján nyilvánvaló, hogy a 2x30 millió forint összegű utalást nem a szerződés, hanem I. és II.r. vádlottnak az cég2. nevében végzett – a támogatással össze nem függő tevékenységének – pénzigénye indukálta. Ezt alátámasztja az elsőfokú ítéletben hivatkozott, bankszámlaforgalmi adatokból megállapítható körülmény, hogy az utalt összegek teljes egészében az utalás napján vagy három napon belül az cég2. számláira kerültek, s előbbi nagy része egy az utalást megelőző napokban kötött engedményezési szerződés ellenértékét, míg a később utalt összeg a cég1. cég3.-ben lévő üzletrésze megvásárlásának ellenértékét szolgáltatta. Az utalások szoros egymást követő, egymásra épülő időpontja egyértelműen a tervszerű lebonyolításra utal. S mindezek tanú2 tanúnak, a cég12. ügyvezetője tanúként tett azon állításait, miszerint az előlegek átutalására valós ügyleti akarat alapján került sor, s az azt közvetlenül követő továbbutalásokat egy attól teljesen független kölcsönszerződés alapozta meg, egyértelműen cáfolták. A tanú maga sem tudta érdemben részletezni a kölcsönszerződés körülményeit, nem adta indokát annak, hogy miért két különböző időpontban került sor a folyósításra. S ugyanígy I. és II.r. terhelték sem adtak magyarázatot arra, hogy amennyiben az előlegként utalt teljes összeg végső soron az ő érdekkörükbe tartozó cég2.-hez került, hogy várhatták el a teljesítés megkezdését, s milyen alapon követelték meg a cég12.-től ezen, ténylegesen a társaság által fel sem használt összeg elszámolását. Megjegyzendő, hogy az elszámolás (s nem is a visszafizetés) iránti keresetüket az utalást követően egy évvel, 2014. augusztus közepén, a Támogató részéről az első támogatási előleg visszafizetésére felszólító levél átvételét követően terjesztették elő, s a perben az átutalt 60.000.000 forint összeg későbbi sorsáról egyik fél sem tett említést. Mindezek az ezzel összefüggő terhelti magatartások manipulatív, a késedelmes teljesítésre vonatkozó kifogásokat megalapozó szándékára utaltak. Ezt igazolta továbbá az is, hogy a cég12.-vel kötött vállalkozási szerződésben annak ellenre Terhelt2 II.r. vádlott került feltüntetésre projektmenedzserként, hogy e tevékenységre a társaság az cég14.-vel külön kötött szerződést, s teljesített részére e szerződés alapján kifizetést.

[67] Miután a számla, melyre a támogatási előleg folyósítása történt, kizárólag e célból jogszabály alapján nyitott, s kizárólag a támogatás kezelésére szolgáló pénzforgalmi lebonyolítási számla, így abból 120.850.000 forintnak a cég3. másik, a rendes működés körében használt számlájára történt átvétele a céltól eltérő felhasználás megállapítását nem jelenti, sőt a terhelt(ek) csalárd szándékára sem utal. Ugyanakkor viszont egyik terhelt sem tudott elfogadható magyarázatot adni a teljes összegnek ezt követő, cég2 számlájára történt

továbbutalására. Ezt a gázmotor beszerzésére kötött szerződés nem indokolhatta, s nemcsak azért, mert az érdekeltségi kör a tulajdonosi összefüggés folytán azonos volt, de azért sem, mert nem volt olyan körülmény (pl.: kizárólag az cég2.-nél fennálló szállítói kapcsolat vagy rendelkezésre álló pénzügyi háttér), mely az cég2. közbeiktatását indokolta volna. Külön kiemelést érdemel, hogy az cég2. cégmásolatban szereplő bankszámláin a kérdéses időszakban a közvetlenül (cég3.) vagy közvetve (cég12.) a támogatási előlegből származó összegeken kívül egyéb jóváírás nem történt, a cégnek tehát egyéb bevétele nem volt.

[68] I.r. vádlott védőjének azon igénye, mely az I.r. vádlottnak a befektetési jegy vásárlásával és értékesítésével kapcsolatos tevékenységét, mint a pályázattal összefüggő gondos, hasznot termelő magatartást indítványozta rögzíteni, értelmezhetetlen. Az cég2. ugyanis a támogatásnak, a támogatási előlegnek címzettje nem volt, márpedig a befektetési jegyek vételéből és visszaváltásából származó haszon az cég2.-nél keletkezett, azzal kapcsolatban tehát – még ha erre vonatkozó terhelti akarat meg is volt – a projekt megvalósítására vonatkozó kötelezettsége nem állt fenn, s ahogy azt a számlával kapcsolatos készpénzfelvételek, átutalások mutatták, nem is a projekttel összefüggésben került felhasználásra. Ráadásul a befektetési jegyek vásárlására olyan időpontban került sor, amikor a projekt megvalósításának határideje vészesen közeledett, s annak módosítására még nem került sor.

[69] Ami pedig a cég21 Ltd. részére történt utalás indokoltságát illeti, e körben az ítéltábla az elsőfokú bíróság megállapításaival egyetértett. A törvényszék alappal tulajdonított jelentőséget a bank3 2014. január 21. napján kelt levele tartalmának, s bár nem cáfolható azon terhelti előadás, hogy ennek kézbesítésére később került sor, a bank a kötelező érvényű hitelajánlattól való elállás kapcsán e levélben több szóbeli és írásos egyeztetésre is hivatkozott, melyek alapján kétségbevonhatatlan a vádlott(ak) azon ismerete, hogy a bank a hitelszerződés megkötése kapcsán már korábban is komoly aggályait fejezte ki, s annak jövőbeni kivitelezése legalábbis kérdéses volt. Ezt meghaladóan ez időpontban a támogatás második helyszíni ellenőrzése és a megvalósítás határidejének módosítása kapcsán már ismert volt előttük a Támogató helyszíni munkák megkezdésével kapcsolatos elsődleges elvárása, mely a teljes még meglévő támogatási összeg gázmotor foglalójaként történő átutalásának gazdasági ésszerűségét alapjaiban kérdőjelezte meg. Nyilvánvalóan 366.000 eurónak off-shore számlára történő átutalása valós, átgondolt indokok mentén történt. De az utalás időpontjában fentebb részletezett körülményekre és arra figyelemmel, hogy a gázmotor megszerzésére a foglalon kívüli összeg nem állt rendelkezésre, s annak rövid időn belül megszerzésére a vádlottaknak kilátásuk sem volt, az átutalásra vissza nem követelhető foglalo címén, off-shore cég számlájára került sor, egy a kölcsönös jogsegély, információáramlás szempontjából igen kedvezőtlen országba (a St. Vincent and Grenadines Szigeteken), amely cég a biogáz motorok szállítása, beszerelése kapcsán semmilyen múlttal, referenciával nem rendelkezett, e mögöttes szándék, indok nyilvánvalóan nem a pályázat megvalósításával volt kapcsolatban. Önmagában a vádlottak által nevesített név5 személye, ajánlása ezen megrendelői döntést nem alapozhatta meg, tekintve, hogy nevezett off-shore céggel való kapcsolata a terheltek számára saját bevallásuk szerint sem volt tisztázott, s e lebonyolítási mód a garanciális hiányokból eredő egyértelmű hátrányok mellett semmilyen ezzel szemben felhozható előnnyel nem szolgált. Ez alapján másra következtetni nem lehet, mint hogy a vádlottak az off-shore számlára a pénzügyi „kimentésének” szándékával utaltak, melyet utólagos egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatuk, az utalás jogcíme is megerősített.

[70] Összességében tehát az elsőfokú bíróság – az cég14. részére történt 4.762.500 forint összegű utaláson kívül – megalapozottan következtetett a jóváhagyott támogatási célról eltérő felhasználásra. A bankszálaforgalmi adatok alapján nem kétséges, hogy a támogatási előleg közvetlenül vagy közvetve az cég2.-hez, s ekként a vádlottak érdekeltségébe került vissza, akik azt utalások, készpénzfelvételek kapcsán lényegében felélték. Az ATM-ből történt készpénzfelvételek, közterhek, könyvelési díjak utalása szintén ezt mutatta, s a bankszámlán maradt párezer forintos összeg cáfolta azon védői felvetést is, hogy a befektetési jegyek vásárlása és visszaváltása is a projekt megvalósítását szolgálta. A szándékos csalárd felhasználásra egyébként a vádlottak cselekmény utáni magatartásából, az cég2. (s így az e cég által tulajdonolt cég3.) utólagos fantomizálásából is következtetni lehet.

[71] Az ATM-en keresztüli készpénzfelvételeket a rendelkezésre álló adatok alapján nem lehetett személyhez kötni, a terheltek között elkülöníteni, így arra figyelemmel I. és II.r. vádlott – külön megállapítandó – személyes gazdagodása nem igazolt, csakúgy, ahogy a cég21-nek utalt összeg kapcsán sem, ezért azokhoz büntetőjogi következmény, vagyonek Kobzás intézkedés, szemben a bankfiókban történt, egyértelműen személyhez köthető készpénzfelvételekkel, nem fűzhető.

[72] A II.r. vádlottnak az általa felvett 2.500.000 forint összeggel kapcsolatos védekezése sem foghatott helyt, a bankszálaforgalmi adatokon alapuló tényállás módosítás alapján ugyanis kétség nem fér hozzá, hogy az cég2. számlájára utalt valamennyi pénz közvetlenül vagy közvetve a támogatási előlegből származott, s más bevétel hiányában ezzel Terhelt2 II.r. terheltnak mint projektmenedzsernek is nyilvánvalóan tisztában kellett lennie. Ugyanis a terhelti előadások alapján az is nyilvánvaló, hogy az cég2. (cég2) megvételét is a biogázüzem létesítésével kapcsolatos elképzelések indokolták, a cégnek más érdemi tevékenysége nem volt.

[73] Abban ugyanakkor a másodfokú bíróság is osztotta azt az I.r. védői álláspontot, hogy a projektmenedzseri szerződés alapján az cég14.-nek utalt összeget érintően a mögöttes valós üzleti akarat, s így annak támogatási projekttel összefüggő volta nem volt cáfolható, ezért a vagyoni hátrány összegét ezen 4.762.500 forinttal csökkenteni kellett. Ezt meghaladóan is eltérő felhasználást csak azon összeg vonatkozásában lehetett megállapítani, mellyel tényleges rendelkezés történt, vagyis az előleggel el nem számolás önmagában a Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott, vagyoni hátrányt eredményező költségvetési csalás büntette miatti felelősségrevonást nem eredményezhetett.

[74] A fentiek szerint irányadó tényállásból az elsőfokú bíróság tehát okszerűen következtetett Terhelt1 I.r. valamint Terhelt2 II.r. vádlott bűnösségére, a büntetőjogi felelősség lényege ugyanis, hogy a költségvetési támogatás, támogatási előleg a terheltek által is tudottan a projektből származó veszteségeik finanszírozására nem szolgálhat.

[75] A cselekmények jogi minősítése azonban helyesbítésre szorult.

[76] A tényállásban rögzítettek alapján Terhelt1 I.r. vádlott cselekményének a Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott, s a vagyoni hátrány különösen nagy érték alsó határát meghaladó összegére figyelemmel a (4) bekezdés a) pontja szerinti költségvetési csalás büntetékénti minősítése törvényes.

[77] A felhasználási cél a támogatási szerződésben rögzítésre került, s az irányadó tényállás szerint a cég3. számlájáról a cég12. számlájára, a tulajdonos cég2. számlájára utalások, illetőleg utóbbi számlájáról történt készpénzfelvételek, egyéb pénzügyi műveletek nem a támogatási szerződésben meghatározott cél elérését szolgálták. Az elkövetési magatartás, azaz jelen ügyben a támogatási előleg jóváhagyott céltól eltérő felhasználása azonban rendszerint nem egymozzanatos cselekmény, hanem folyamat, s minden olyan magatartás e körbe vonható, mely a vagyoni hátrány bekövetkezéséhez hozzájárul, így jelen ügyben minden olyan cselekvőség, amely a támogatási előleg pályázati célra való felhasználásának megghiúsítására alkalmas. A támogatás címzettjének bankszámlájáról történt utalás jóváhagyott céllal összeegyeztethető voltának megítélését az utalást követő gazdasági események alapvetően befolyásolják, ahhoz szervesen kapcsolódnak, főként amennyiben a tulajdonosi érdekeltég azonos.

[78] Az elkövetési magatartások többmozzanatos volta, csakúgy mint az a körülmény, hogy a támogatási előleg nem egy költségvetésből [a Btk. 396. § (9) bekezdés a) pontjában foglalt rendelkezése értelmében ugyanis költségvetésen az államháztartás alrendszereinek költségvetésén – ideértve a társadalombiztosítás pénzügyi alapjainak költségvetését és az elkülönített állami pénzalapokat – kívül, a nemzetközi szervezet által vagy nevében kezelt költségvetést, valamint az Európai Unió által vagy nevében kezelt költségvetést, pénzalapokat is érteni kell] származott, a cselekmény egységes megítélésén nem változtat. A törvényi tényállás megfogalmazása, az „és ezzel egy vagy több költségvetésnek” kitétel ugyanis egységet teremtett a korábban automatikus halmazatot képező bűncselekmények között.

[79] Az I.r. vádlott védője fellebbezés indokolásában ugyanakkor helytállóan hivatkozott a Kúria BH 2019.125 számon közzétett Bfv.830/2017/16. számú határozatában írtakra, mely szerint az alaphűncselekmény és a pénzmosás esetében valóságos heterogén alaki halmazat általában nem jöhet létre, egy elkövetési magatartás vagy magatartás-sorozat egyidejűleg az alaphűncselekmény és a pénzmosás törvényi tényállását nem merítheti ki. Ez jelen ügyben azt jelenti, hogy a költségvetési csalás jóváhagyott céltól eltérő felhasználással megvalósuló bűncselekményéhez nem kapcsolódhat a pénzmosás bűntette, amennyiben az elkövető a támogatási előleg összegének továbbutalásaival, készpénzfelvételével nem a pénz valós eredetének elfedésére törekedett, hanem azzal valósította meg a költségvetési csalást, illetőleg realizálta annak eredményét.

[80] Erre figyelemmel a támogatási előleg folyósítását követő valamennyi I. (és II.r. terhelt) által végzett pénzügyi művelet kizárólag a költségvetési csalás bűntette körében nyerhetett értékelést. Az elsőfokú bíróság tehát I.r. vádlott magatartását tévesen minősítette pénzmosás bűntettének is, az ennek keretében terhére rótt magatartások a költségvetési csalás bűntette [Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontja] törvényi tényállásába illeszthetők. Nem arról van tehát szó, hogy az ezzel összefűggésben I.r. terhére rótt magatartás bűncselekményt nem valósít meg, így felmentés, a büntetőjogi főkérdés eltérő megítélése szóba sem kerülhetett, a másodfokú bíróság pusztán az elsőfokú bíróság által tévesen két külön bűncselekményként

értékelt cselekménysort egységesen a Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntettének minősítette.

[81] Az eltérő megítélés szükségszerűen kihatott a Terhelt2 II.r. vádlott terhén értékelt cselekmény minősítésére is, hiszen alapcselekmény befejezettségének hiányában az általa végzett utalás, készpénzfelvétel pénzmosás büntettekénti minősítése kizárt. Az irányadó tényállás alapján azonban az is nyilvánvaló, II.r. terhelt az alapcselekmény elkövetésével végig tisztában volt, annak során I.r. vádlottal együttműködött. Az általa végzett pénzügyi műveletek az I.r. vádlotti cselekvőséghez kapcsolódtak, a pénzeszköz céltól eltérő felhasználását, a vagyoni hátrány bekövetkezését, ebből előny realizálását szolgálták. Így a másodfokú bíróság azt a Btk. 396. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő költségvetési csalás büntettéhez nyújtott Btk. 14. § (2) bekezdése szerinti bűnsegédi bűnrészességnak minősítette, mert bár II.r. terhelti tevőlegessége is eltérő felhasználást jelentett, e bűncselekményt tettesként csak olyan személy követheti el, aki a pénzeszköz (támogatás) vonatkozásában címzett, illetve jogosult. Bűnsegéd viszont olyan személy is lehet, akit e körben nyilatkozattételi kötelezettség nem terhel (BH2013. 200.).

[82] A büntetés kiszabása körében irányadó körülményeket az elsőfokú bíróság túlnyomórészt feltárta, az ítéltábla azonban egyetértett az ügyészégi állásponttal a tekintetben, hogy a költségvetést károsító cselekmények fővárosi elszaporodottsága a vádlottak terhére szól. E tényező a támogatást folyósító fővárosi intézmények, és fővárosi adózói illetékességű gazdasági társaságok köztudomású felülreprezentáltsága folytán statisztikai adatok hiányában is megállapítható. Azonban a terhelték javára szól, hogy a támogatás jogosultalan felhasználását, s így a költségvetési csalás büntettének elkövetését az akkor hiányos, s gyakran változó jogszabályi rendelkezések, az ellenőrzés, számonkérés terén jelentkező mulasztások jelentősen megkönnyítették. II.r. vádlott vonatkozásában további enyhítő tényező a minősítés változása okán a bűnsegédi bűnrészesség.

[83] A vagyoni hátrány különös nagy érték alsó határát több mint háromszorosán meghaladó összegének értékelésével kapcsolatos ügyészi érvelést az ítéltábla nem osztotta. Ez az 56/2007. BK vélemény III/3. pontjában írtakból sem vezethető le, mely a valamely mennyiség, elkövetési érték, vagyoni hátrány összegének súlyosító körülményként való figyelembevételét akkor teszi lehetővé, amennyiben a cselekmény ugyan enyhébben minősül, de közel áll egy súlyosabb törvényi fenyegetettségű minősített esethez. Minthogy azonban a különösen nagy érték felső határa 500 millió forint, melyet jelen ügyben bekövetkezett vagyoni hátrány meg sem közelít, így e feltétel nyilvánvalóan nem teljesül, ugyanakkor a bekövetkezett vagyoni hátrány az alsó határhoz sem áll közel, így annak terhelték javára történő értékelése sem merülhetett fel.

[84] Az I.r. vádlott által hivatkozott körülményt, az elkövetési magatartás atipikus módját, ellensúlyozza, hogy a vagyoni hátrány nem meghatározott összeg költségvetésbe történt befizetésének elmaradásával, hanem abból ténylegesen történt kifizetéssel valósult meg, s hogy ennek folytán más pályázók a támogatás lehetőségétől elestek.

[85] Az elsőfokú bíróság helyesen tulajdonított kiemelt jelentőséget a több mint 10 éves időmúlásnak, melynek nagy része alatt a vádlottak büntetőeljárás hatálya alatt álltak, s a bírósági eljárás elhúzódásának, melynek nyomatékát az elsőfokú ítélet óta eltelt csaknem fél év is tovább növelte.

[86] Az így kiegészített bűnösségi körülményeket a cselekmények tárgyi súlyával is összevetve, az elsőfokú bíróság Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott esetében is túlnyomórészt a büntetéskiszabási elvekkel és büntetési célokkal összhangban választotta meg az alkalmazott büntetési nemeket, s a másodfokú bíróság döntően azok tartamával illetve mértékével is egyetértett.

[87] A tettesként felelősségre vont I.r. vádlott esetében a cselekmény tárgyi súlyát befolyásoló körülmények alapján enyhítő szakasz alkalmazására a másodfokú bíróság sem látott indokot, ugyanakkor a rendkívüli, 10 évet meghaladó időmúlás, a bírósági eljárás jelentős elhúzódása az I.r. terhelt azóta is büntetlen előélete, kiskorú gyerekes családos állapota a szabadságvesztés büntetési tételkeret törvényi minimumban meghatározott tartamának felemelését sem tette szükségessé.

[88] Az ugyancsak büntetlen előéletű, azóta is kifogástalan életvezetésű Terhelt2 II.r. vádlott vonatkozásában csekélyebb cselekvőségére, a minősítés változás folytán bűnsegédi bűnrészességére figyelemmel, és a jelentős időmúlást, az eljárás elhúzódását is szem előtt tartva, az ítéltábla álláspontja szerint is indokolt volt a Btk. 82. § (2) bekezdés c) pontja szerinti enyhítő szakasz alkalmazása, az esetében kiszabott 1 év 2 hónapi szabadságvesztés a belső arányosság követelményének is maradéktalanul megfelel.

[89] A szabadságvesztés végrehajtásnak felfüggesztésére vonatkozó elsőbírói rendelkezés indokait is osztotta az ítéltábla. A felnőttkorúak próbára bocsátásáról és a büntetés végrehajtásának felfüggesztéséről szóló 55. BK véleményben írtakra figyelemmel az ítéltábla még a következőkre mutat rá. A szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztéséről a bíróság a súlyosító és enyhítő körülményeket, valamint a büntetéskiszabási elveket figyelembe véve dönt. Mindebből szükségszerűen következik, hogy azon körülmények (s ez az enyhítő tényezőkön túl a súlyosító tényezőket is magában foglalja), melyek jelen ügyben a kiszabott büntetés nemét és mértékét megalapozták, a szabadságvesztés végrehajtásnak felfüggesztése szempontjából is jelentőséggel bírnak. Az említett körülmények és a büntető törvényben megjelölt büntetési célok érvényesülése között szoros kölcsönhatás van. A törvény szövege, hogy a büntetés végrehajtásának felfüggesztésére „különösen az elkövető személyi körülményeire figyelemmel” kerülhet sor, értelemszerűen jelenti azt is, miszerint amellet, hogy a szabadságvesztés végrehajtásának felfüggesztése az általános megelőzés követelményével szemben nem állhat, mégis elsődleges jelentősége az egyéni megelőzésnek van. Ezen túl a büntetést befolyásoló tárgyi tényezők közül az időmúlás (a büntetéskiszabás során értékelhető tényezőkről szóló 56/2007. BK vélemény III/10. pont) nagyobb mértéke, és ezen belül a büntetőeljárásnak a terhelték önhibáján kívüli jelentős elhúzódása esetén is a büntetési célok közül a generális prevenció szükségszerűen háttérbe szorul a speciális, az elkövető visszatartását előmozdító büntetési célhoz képest. Jelen ügyben, amellet, hogy több mint 10 éves időmúlás következett be, I.r. és II.r. vádlottak személyi körülményei is igen kedvezőek (büntetlen előélet, I.r. terheltnél

kiskorú gyerek eltartásáról gondoskodás). Ehhez képest önmagában a költségvetést károsító cselekmények nem vitásan jelentős tárgyi súlya, elszaporodottsága nem zárhatja ki a szabadságvesztés végrehajtásának próbaidőre történő felfüggesztését.

[90] Az I.r. vádlottnál a törvényi maximumban, II.r. vádlott esetében ahhoz közel meghatározott próbaidő tartamának egy-egy évvel történő leszállítására ugyanakkor a másodfokú bíróság mindkét vádlott esetében lehetőséget látott, elsősorban az eljárás elhúzódására, és az enyhítő tényezők körének nagyobb nyomatékú bővülésére, illetőleg a minősítés változásra figyelemmel.

[91] A törvényszék a végrehajtás elrendelése esetére törvényesen, az alapul szolgáló jogszabályi hivatkozásokat pontosan megjelölve állapította meg mindkét vádlott vonatkozásában a szabadságvesztés végrehajtási fokozatát, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját.

[92] Emellett az ítéltábla Terhelt1 I.r. és Terhelt2 II.r. vádlott esetében is egyetértett a Btk. 102. § (1) bekezdése szerinti előzetes mentesítéssel, melyet a büntetőeljárás elhúzódása, az időmúlás, a terhelték büntetlen előélete, s a büntetőeljárás megindítása óta is kifogástalan éltvezetésük, továbbá a terhükre rótt elkövetési magatartás atipikus volta is megalapoz.

[93] Miután az I.r. vádlott a gazdasági társaság vezető tisztségviselői (ügyvezetői) pozíciójának (mely a Btk. 54. § a) pontja értelmében foglalkozásnak minősül), felhasználásával követte a terhére rótt cselekményt, a büntetési célok érvényesülése érdekében a Btk. 52. § (1) bekezdés b) pontja alapján a foglalkozástól eltiltás büntetés kiszabásáról az elsőfokú bíróság törvényesen döntött, s a másodfokú bíróság annak tartamával is egyetértett.

[94] II.r. vádlott vonatkozásában a foglalkozástól eltiltás alkalmazásának fenti, jogszabályi feltételei – bár a terhére rótt bűncselekmény nevezett ügyvezetői pozíciójához csak közvetve kapcsolódott – szintén fennálltak, ugyanakkor a törvény a foglalkozástól eltiltás kötelező alkalmazását ez esetben sem írja elő, ennek eldöntésénél a bíróságnak annak alárendelten, hogy a büntetési célokat érvényre juttassa, a büntetéskiszabási körülményeket kell mérlegre tennie. Márpedig tény, hogy II.r. vádlott jelen büntetőeljárás megindítása óta is büntetlen előéletű, az eltelt 10 évben más büntetőeljárás sem indult ellene, s családja megélhetését saját maga által vezetett vállalkozás(ok) keretein belül biztosítja. Így a foglalkozástól eltiltás büntetés a rendezett egzisztenciális, családi körülményeit alapjaiban rengetné meg, mely az eltelt idő és II.r. vádlott megváltozott életvezetése folytán semmiképpen sem állna összhangban a büntetési célokkal, ezért azt az ítéltábla mellőzte.

[95] A közölt munkavégzés jellege alapján megfelelő jövedelcég2l rendelkező I.r. és II.r. vádlottat érintően a Btk. 50. § (2) bekezdés alapján kötelezően kiszabandó pénzbüntetés és annak mértéke is helytálló és indokolt volt.

[96] Az elsőfokú bíróság a Be. 6. § (3) bekezdésében írtakat is maradéktalanul szem előtt tartva, Terhelt1 I.r. valamint Terhelt2 II.r. terhelttel szemben a Btk. 74. § (1) bekezdés a) pontja és 75. § (1) bekezdés a) pontja alapján az általuk (személyenként) készpénzben felvett összeg erejéig törvényesen alkalmazott pénzösszegben kifejezett vagyonekhozás intézkedést, miután e tekintetben a bizonyítékok bűncselekménnyel összefüggő személyes vagyongyarapodásukat aggálytalanul igazolták.

[97] A bűnügyi költségre vonatkozó rendelkezés is törvényes, s az elsőfokú bíróság annak jogszabályi alapjára is pontosan hivatkozott.

[98] Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság a Be. 599. § (1) bekezdése szerinti nyilvános ülésen az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 606. § (1) bekezdése alapján részben megváltoztatta, egyéb törvényes rendelkezéseit pedig a Be. 605. § (1) bekezdése értelmében helybenhagyta azzal, hogy egyúttal megállapította I.r. vádlott személyazonosító igazolványának számát és pontosította lakcímét, továbbá rögzítette II.r. terhelt tartózkodási helyeként bejelentett cím megszűnését.

Budapest, 2024. április 19.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k., dr. Raczky Katalin s. k., dr. Cserni János s. k.,

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Fővárosi Törvényszék 33.B.1115/2019/109-I. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 5.Bf.1/2024/19. számú ítéletében írt változtatással 2024. április 19. napján jogerőre emelkedett.

Budapest, 2024. április 19.

dr. Borbás Virág Bernadett s. k.,

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül:

Takácsné Veres Tünde

bíróági ügyintéző